

**Vilfredo Pareto (razlaga človekovega vedenja:
reziduum, interesi in derivacije)**

Vilfredo PARETO (1848 - 1923) - italijanski sociolog, zgodnji teoretik elit, pisal v francoščini, predaval v Švici;

PARETOVA CIRKULACIJA ELIT

▪ Vprašanje je, kako udejanjiti družbo, kjer nenehna shranjevanja **elit** ne bi bilo. Odgovor najde v potrebi o odprtosti elit, kar je v nasprotju s samo elito, ki je zaprta in se reproducira iz istih družin in ker pripadniki nimajo istih sposobnosti. Zlasti sposobnosti zatiranja s silo, se odpre možnost, da se elita strmoglavi.

▪ Oblikuje se **kontra-elita** zunaj elite, drugi sloj, ki nima tega položaja, ima pa te lastnosti - pripravljenost na uporabo sile, nasilja in sposobnost lisičenja, preslepitve, goljufije. Prvi element je pomembnejši (sila in pripravljenost).

▪ Elite nenehno krožijo. Ne gre za kroženje družbe kot celote, temveč za kroženje enega pomembnega dejavnika v družbi. Nič se ne spremeni. Zgodovina je pokopališče elit (komunizem, fašizem,...).

1* **Pareto zahteva, da se sociologija oblikuje kot logična eksperimentalna, matematična znanost.** Uporablja logiko eksperimenta, matematiko pa je povezoval s statiko.

2* **Za funkcioniranje družbe je znanost samo tehničnega pomena.** Izkrivljene popačene predstave so nujne za obstoj in funkcioniranje družbe, s tem slepimo druge in sebe.

3* Pareto se je tudi zavedal, da je **propaganda zelo učinkovita** in ta mora predstavljati ideološke pojme in izraze, ki so nabiti s čustvi. Čustva so učinkovita v propagandi, zlasti če jih ponavljamo.

4* **Pareto je bil zagovornik logično eksperimentalne znanosti**, v nasprotju z iluzornim humanizmom. Humanizem, demokracija so samo zaslepitve, zlasti med intelektualci.

5* *Znanstveni pristop terja razlikovanje med reziduimi in derivacijami ljudi.*

1* **REZIDUUMI** so dejanski nagoni in čustva, ki povzročajo delovanje;

2* **DERIVACIJE** (= izpeljava, npr. besede, izvajanje) pa so družbeno ugodna opravičila, ki lepo zvenijo. To je intelektualna tvorba, ustvarjajo jo posamezniki.

6* Naše vedenje je povzročeno najpogosteje z dvema vzrokoma:

1. z **reziduimi** (residuum = ostanek, preostanek) in

2. z **interesi** (= korist, zanimanje, povpraševanje);

3. tretja kategorija vzrokov pa so **raziskovalni vzroki**, ki ne pridejo do izraza, ker so reziduimi in interesi močnejši.

7* Iz te teorije bo izhajala teorija o eliti in množici. *Razlikuje ŠEST reziduimov (instinktov):*

1) **nagon kombiniranja** - s tem se uresničujejo spremembe, manipulira se z ljudmi, špekulacija, prihaja do izumov, tudi znanost je izraz tega nagona;

2) **nagon zagotavljanja trdnosti agregatov** (sprejeti so znotraj družbene skupine) - to je nagon, ki zagotavlja stabilnost družbe, konzervativnost. Pri večini se kaže, kot nagon podrejanja in spoštovanja predpisov. Ponekod se kaže, kot prizadevanja nadrejenega položaja (se zagotovi s silo);

3) **reziduum po razkrivanju čustev z vidnimi postopki** - kaže se z goreči ideološko pravovernostjo. Naj bolj se kaže pri raznih obredih;

4) **reziduum družabnosti;**

5) **reziduum zagotavljanja celovitosti osebnosti** - preprečimo pritiske, ki jih drugi izvajajo nad nami;

6) **seksualni reziduum** - kaže se skozi celibat, gorečo moralno zaplankanost.

8* Reziduumi so razširjeni v družbi in nujno je, da **v eliti dominirata prva dva reziduuma**. Reziduum trdnosti agregatov, razne oblike goljufije in preslepitve množice.

9* Reziduumi so torej stalna, nespremenljiva nagnjenja v posamezniku. Ljudje se ne zavedajo resničnih nagonov svojih dejanj. Ljudje sami sebe slepijo in slepijo druge z derivacijami (to so logično - racionalna opravičila, s strani družbe sprejemljiva in ugodno zveličana).

10* **Pareto pozna ŠEST VRST DERIVACIJ:**

1. **vdanost v združenje** - nekaj bomo storili, ker smo lojalni do šole, podjetja;

2. **poudarjanje potrebe po enotnosti in enovitosti** - mi se sklicujemo po potrebi enotnosti;

3. **derivacije po sočutju, spoštovanju do soljudi** - Pareto poudarja, da tem poudarjanju sledijo okrutni dogodki;

4. **derivacija po izražanju v samožrtvovanju** - trpljenje v dobrobit drugih. Trdimo, da smo to storili za druge, a v bistvu smo storili zase;

5. **spoštovanje do hierarhične avtoritete;**

6. **derivacija askeze** - odpovedujemo se življenjskim uživanjem. Ampak mi to samo trdimo, da se odpovedujemo (npr. trošenju denarja), dejansko pa nas je prevladala neka druga derivacija.

11* Družbeno življenje je ena nenehna dinamika reziduumov in derivacij, vendar problem, ki je najbolj obremenjeval Pareta, je bil problem družbenega ravnotežja.